ΠΕΝΤΕ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ ΤΗΣ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΙΗ΄ ΑΙΩΝΟΣ

Ἐν τῷ Κώδικι τῆς Ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἀποκειμένῳ ἐν τῇ Δημοτικῇ Βιβλιοθήκῃ Κοζάνης, εἶναι κατεχωρημέναι ὀκτὼ ἀποφάσεις ἐπὶ ὑποθέσεων διαζυγίου, ἐκδοθεῖσαι πᾶσαι ἐπὶ ἐπισκόπου Θεοφίλου. Ἐκ τούτων παραθέτω τὸ κείμενον τῶν πέντε, ἐκδοθεισῶν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1780 – 1796, καθ' ὅσον γνωρίζω, ἀνεκδότων [1].

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Α΄ (κώδικος σ. 95).

Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἀρχιερατικοῦ γράμματος δηλοποιεῖ, ὅτι ἡ Ἀναστασία θυγάτηρ τοῦ Ἀδάμου μαΐστορη ἀπὸ χωρίον Πλάτζι ἐπαρχίαν ἁγίου Σισανίου πρὸ χρόνων ἤδη ἱκανῶν οὖσα ὑπανδρεμένη μετά τινος Ἀποστόλη, καὶ οἰκοῦσα ἐκεῖσε, ἄνευ τινὸς εὐλόγου αἰτίας καταλειπὼν αὐτὴν ὁ ῥηθεὶς ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἀπελθὼν ἔν τινι χωρίῳ τῆς ἐπαρχίας Βοδενῶν ἔλαβεν ἄλλην γυναῖκα ἐκεῖσε καὶ συζῇ μέχρι τοῦδε μετ' ἐκείνης. Αὐτῆς δὲ μετοικησάσης ἔπειτα πρὸ χρόνων ἤδη ἱκανῶν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπαρχίαν ἐν Κοζάνῃ, καὶ βουλομένης ἐλθεῖν εἰς ἕτερον γάμον, ἐρευνήσαντες ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς αὐτῆς, ἐμάθομεν ἀπὸ γράμματος τοῦ ἐπιτρόπου ἁγίου Γρεβενῶν, ὅτι ὁ ῥηθεὶς Ἀποστόλης πρότερον ἀνὴρ αὐτῆς πρὸ πολλοῦ καιροῦ ἔλαβεν ἄλλην γυναῖκα, μεθ' ἧς καὶ τέκνα ἔχει, κατοικῶν εἰς χωρίον Φιλιππέους, κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην. Διὸ καὶ ὡς προλαβόντος ἐκείνου ἑτέραν γυναῖκα, γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος κατὰ τὴν αἴτησιν αὐτῆς, παρέχομεν καὶ ἡμεῖς τῇ ῥηθείσῃ Ἀναστασίᾳ ὡς ἐλευθέρᾳ μεινάσῃ καὶ ὅλως λελυμένῃ ἐκείνου, τελείαν ἄδειαν ὅπως λάβῃ, εἰ βουληθῇ, ἕτερον νόμιμον ἄνδρα. Ὅθεν καὶ δέδοται αὐτῇ τὸ παρὸν ἡμέτερον ἀρχιερατικὸν ἀπολυτικὸν γράμμα, καταστρωθὲν κἀν τῷ

[1] Βραχυτάτην περίληψιν τούτων ἐδημοσίευσεν ὁ Μιχ. Καλινδέρης, Σημειώματα ἱστορικὰ ἐκ τῆς Δυτ. Μακεδονίας (Πτολεμαΐς 1939), 28 ἑπ. Περιγραφὴ τοῦ χφ. αὐτόθι, σ. 10 ἑπ.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 12:05:16 EEST - 167.114.118.212

Ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Κοζάνης, εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀληθείας : ,απψφ [γράφε : *,αψπ'*=1780], *Δεκεμβρίου ζ'. Ἐν τῇ Κοζάνῃ.*

Β' (κώδικος σ. 168).

Τῆς ἡμῶν ταπεινότητος ἅπαξ καὶ δὶς παραγινομένης εἰς χωρίον Καταφύγιον καὶ προκαθημένης ἐκεῖσε μετὰ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ εὐλαβεστάτων ἱερέων, παραστὰς ὁ Ἀθανάσιος τοῦ Βασίλη, ἀγωγὴν ἐκίνησε μετὰ δεινοπαθείας κατὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Στολιᾶς, ὡς μὴ πειθομένης αὐτῷ κατὰ τὸ πρέπον καὶ νόμιμον, ἀλλὰ καὶ πρώτην καὶ δευτέραν φορὰν ἤδη φυγούσης ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ αὐτοθελήτως, χωρὶς τὴν ἄδειαν αὐτοῦ, καὶ ἀπελθούσης εἰς ξένων ὀσπήτια· διὰ τὴν ὁποίαν αὐτὴν αἰτίαν, γενόμενος αὐτὸς ἐν ὑποψίᾳ κακῆς ὑπολήψεως πρὸς αὐτὴν ἐψυχράνθη καὶ ἐζήτει τὴν ἀπ' αὐτῆς διάζευξιν. Ταύτην δὲ τὴν ἀγωγὴν τούτου ἤδη κινήσαντος καὶ νουθετημένων παρ' ἡμῶν ἀμφοτέρων, τὰ πρέποντα πρὸς ἕνωσιν, οὐδόλως ἐπείσθησαν ὑπακοῦσαι, καίτοι χρόνον ἤδη ὁλόκληρον ἕνα μὴ συνοικοῦντες· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκκλησιαστικὴν παίδευσιν αὐτοῦ ὑποπεσόντος, ἀδύνατος ἐφάνη ἡ διόρθωσις, ἐπαπειλοῦντος αὐτοῦ διὰ τοῦτο τὰ ἀτοπώτατα πράξαι· ὅθεν ἰδοῦσα ἡ ταπεινότης ἡμῶν τὸ ἀδύνατον τῆς εἰς τὸ ἑξῆς συνοικήσεως αὐτῶν, ἵνα μὴ εἰς χεῖρας ἐμπέσωσιν, ἔγνω διαζεῦξαι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων. Διὸ καὶ γράφουσα διὰ τοῦ παρόντος, ἀποφαίνεται ἐν ἁγίῳ Πνεύματι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τὴν ἔγγραφον τῶν ἐκεῖσε ἱερέων γενομένην διὰ τὸ ἀδιόρθωτον τῆς γνώμης καὶ συνοικήσεως αὐτῶν, ἵνα οἱ ῥηθέντες Ἀθανάσιος καὶ Στολιὰ ὑπάρχουσιν ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς διεζευγμένοι καὶ κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων καὶ διεσπασμένον τὸ συνοικέσιον αὐτῶν, μηδὲ μίαν ἔχοντες τοῦ λοιποῦ συνάφειαν γάμου ἢ ὅλως συγγένειαν, ἀλλὰ ξένοι ἔστωσαν καὶ ἀλλότριοι παρὰ πάντων γνωριζέσθωσαν. Δέδωκε δὲ ἄδειαν τῷ ῥηθέντι Ἀθανασίῳ συζευχθῆναι ἑτέρᾳ νομίμῳ γυναικί, εἰ βουληθῇ. Ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν διαζύγιον γράμμα καὶ ἐδόθη αὐτῷ, καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς τῶν Σερβίων. 1786 : Αὐγούστου θ', ἐν Σερβίοις.

Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Θεόφιλος ἀποφαίνεται.

Γ' (κώδικος σ. 169).

Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διατρίβουσα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κωμοπόλει Βελβενδοῦ καὶ συνοδικῶς προκαθημένη μετὰ τῶν ἐκεῖσε ἐντιμοτάτων κληρικῶν αὐτῆς καὶ τιμίων γερόντων, ἐδηλοποιήθη ἡμῖν ὅτι ὁ ἀπὸ τὴν αὐτὴν χώραν Γιάννης τοῦ Μανόλη καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἀφένδρα θυγάτηρ τοῦ Χαρισίου μὴ δυνάμενοι συνοικεῖν ἀλλήλοις, διὰ τὰς μεταξὺ αὐτῶν ψυχρότητας καὶ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 12:05:16 EEST - 167.114.118.212

ἀλληλομαχίας ὁποῦ ἐξ ἐνεργείας τοῦ πονηροῦ ἠκολούθησαν, ὡς ἐμάθομεν, ἐξ ὧν ἠναγκάσθη ἡ γυνὴ νὰ ριφθῇ εἰς ποταμὸν ἐὰν δὲν ἤθελον τὴν προφθάσωσι τινὲς Χριστιανοὶ νὰ τὴν ἐμποδίσωσιν, ἀπῆλθον εἰς τὴν ἔξω κρίσιν, ἔνθα κινήσασα ἡ γυνὴ ἀγωγὴν διεζεύχθησαν ὑπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν ἐκείνοις συνήθειαν. Μὲ ὅλον τοῦτο ἡ ταπεινότης ἡμῶν, κατὰ τὸ χρέος αὐτῆς, παραστήσασα αὐτοὺς ἅπαξ, δὶς καὶ τρίς, φροντίσασα τὴν διόρθωσιν τῆς συνοικήσεως αὐτῶν καὶ εἰρήνης, ἐνουθέτησεν αὐτοὺς μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους· ἀλλ' ἀμφότερα τὰ μέρη, καὶ ὁ ἀνὴρ δηλαδὴ καὶ ἡ γυνή, ἀδυσώπητοι ὅλως φανέντες, τὸ σύνολον δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὰς ἡμετέρας νουθεσίας. Διὸ καὶ ἡ ταπεινότης ἡμῶν, καίτοι ὑποβαλοῦσα αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῇ παιδείᾳ, μὲ ὅλον τοῦτο εἶδε τὸ ἀδύνατον τῆς συνοικήσεως αὐτῶν. Ὅθεν καὶ ὡς προδιαζευχθέντας αὐτούς, ὡς εἴπομεν, γράφουσα τὰ αὐτά, ἀποφαίνεται διὰ τοῦ παρόντος, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, ὅπως ὁ ρηθεὶς Γιάννης τοῦ Μανόλη καὶ ἡ Ἀφένδρα τοῦ Χαρίση, ὡς προδιαζευχθέντες, ὑπάρχωσι διαζευγμένοι ὑπ' ἀλλήλων καὶ κεχωρισμένοι, μηδεμίαν ἔχοντες τοῦ λοιποῦ γαμικὴν συνάφειαν, ἀλλ' ὡς ξένοι καὶ ἀλλότριοι ἔστωσαν καὶ γνωριζέσθωσαν. Δέδωκε δὲ τῷ ρηθέντι Γιάννῃ ἄδειαν ἵνα λάβῃ ἑτέραν νόμιμον γυναῖκα, εἰ βουληθῇ. Ὅθεν καὶ δέδωκεν αὐτῷ τὸ παρὸν διαζύγιον γράμμα. ,αψπϛ῀ [=1786], Μαρτίου λα'.

Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Θεόφιλος ἀποφαίνεται.

Κατὰ τὸ ,αψπη^ον ἔτος τῇ θ' Φευρουαρίου ἐξενεχθὲν τὸ ἴσον τοῦ ἀνωτέρω διαζυγίου ἐδόθη τῇ Ἀφένδρᾳ Χαρισίου κατὰ ζήτησιν αὐτῆς· καὶ εἰς ἔνδειξιν.

Δ' (κώδικος σ. 144).

Προκαθημένης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ Ἐπισκοπῇ Σερβίων καὶ συνοδικῶς διατελούσης μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἐντιμοτάτων κληρικῶν, παραστὰς δὶς καὶ τρὶς ὁ Θανάσης τοῦ Νέστορα ἀπὸ χωρίον Καλδάδες ἀγωγὴν ἐκίνησε μετὰ πολλῆς τῆς ἀθυμίας, κατὰ τῆς νομίμου αὐτοῦ γυναικὸς Τρυγόνος τοῦ Αὐξέντη ἀπὸ χωρίον Αὐλαῖς, ὡς πρὸ καιροῦ ἤδη εἰς ἐξωτερικοὺς ἐξουσιαστὰς μαρτυρηθείσης καὶ ἀποδειχθείσης ἀτίμου αἰσχρὰν ἐχούσης οἱονεὶ συναναστροφὴν καὶ φιλίαν μὲ ἑτέρους δύω τρεῖς ἄνδρας ἐγχωρίους, καὶ ζημιωθέντος ἱκανῶς καὶ αὐτοῦ, κἀκείνων καὶ ἄλλων τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἕνεκα. Μηνυθείσης οὖν παρ' ἡμῶν καὶ τῆς ρηθείσης γυναικὸς αὐτοῦ καὶ παρασταθείσης ἐνώπιον ἡμῶν, παρόντων καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων μεθ' ὧν αὕτη τὴν συναναστροφὴν εἶχε, καὶ ἐξετάσεως ἀκριβοῦς παρ' ἡμῶν γεγενημένης εἰς τὰς κατ' αὐτῆς τοῦ ἀνδρὸς κατηγορίας, μετὰ φρικτῶν ἐπιτιμίων, ἐμαρτυρήθησαν τὰ κατ' αὐτῆς παρὰ τῶν ἰδίων ἑταίρων της, οὕτως ἔχον καὶ μὴ ἄλλως· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 12:05:16 EEST - 167.114.118.212

μείνασα ἀναπολόγητος, ἀπεδείχθη ὡς μοιχαλίς. Μὴ δυναμένου δὲ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐνεγκεῖν τὴν τοιαύτην καὶ τοσαύτην παρ' αὐτῆς πρὸς αὐτὸν ἀτιμίαν, ἐζήτησε διαζευχθῆναι καὶ χωρισθῆναι τελείως ἀπ' αὐτῆς. Ὅθεν καὶ ἡ ταπεινότης ἡμῶν βεβαιωθεῖσα, ὡς εἴρηται, δι' ἀκριβοῦς ἐρεύνης τὰ σφάλματα τῆς γυναικὸς καὶ ἀποδειχθείσης ὡς μοιχαλίδος, ἰδοῦσά τε τὸ ἀδύνατον τῆς εἰς τὸ ἑξῆς συνοικήσεως αὐτῶν, ἔγνω διαζεῦξαι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων. Καὶ δὴ γράφουσα διὰ τοῦ παρόντος ἀποφαίνεται ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, κατὰ τὴν διακέλευσιν τῶν ἱερῶν νόμων, ἵνα οἱ ῥηθέντες ὁ Θανάσης τοῦ Νέστορα καὶ ἡ Τρυγόνα τοῦ Αὐξεντίου ὑπάρχωσιν ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς διαζευγμένοι καὶ κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, μηδὲ μίαν ἔχοντες τοῦ λοιποῦ συνάφειαν γάμου, ἢ ὅλως συγγένειαν ἀλλὰ ξένοι ἔστωσαν καὶ ἀλλότριοι παρὰ πάντων γνωριζέσθωσαν, ὡς διασπασθέντος τοῦ συνοικεσίου αὐτῶν. Δέδωκε δὲ ἄδειαν τῷ ῥηθέντι Θανάσῃ, εἰ βουληθῇ, συζευχθῆναι ἑτέρᾳ νομίμῳ γυναικί. Ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν διαζευκτήριον γράμμα καὶ ἐδόθη αὐτῷ, καταστρωθὲν κἂν ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Σερβίων. ͵αψϟα [=1791], *Ἰουλίου θ΄, ἐν Σερβίοις.*

Ε΄ (κώδικος σ. 188).

Προκαθημένης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ αὐτῆς ἐπισκοπῇ Κοζάνῃ, συνεδριαζόντων αὐτῇ καί τινων τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν, παραστὰς δὶς καὶ τρὶς εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὸν κριτήριον ὁ ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως Βελβενδοῦ Στάσιος Σταμάτη, ἀνήγγειλεν ἡμῖν μετὰ πολλῆς τῆς ἀθυμίας, ὅτι ἔχων γυναῖκα νόμιμον τοὔνομα Μαρούδαν Νίκου καταγομένην ἀπὸ χώρας Κάλλιανης, πρὸ χρόνων ἤδη πέντε δεινῇ τῇ ἀσθενείᾳ παραλυσίας περιπεσοῦσα, αὐτοῦ δὲ ἐν ὑπομονῇ ἐπιμεληθέντος τὰ πρὸς θεραπείαν ἐκείνης, καὶ μὴ φανείσης ὅλως τινὸς ἐλπίδος ἰάσεως καὶ δυσκολευομένου τὰ μέγιστα εἰς τὰ πρὸς κυβέρνησιν αὐτοῦ τε τοῦ ἰδίου, τῶν τε τέκνων του καὶ τῶν λοιπῶν κατ' οἶκον, ἐζήτει τὴν ἀπ' αὐτῆς διάζευξιν· ἀλλὰ παρ' ἡμῶν νουθετηθέντος ἀρχιερατικῶς ὅσα κατὰ τοῦτο πρόσφορα, δίκαιά τε καὶ νόμιμα, αὐτοῦ δὲ ἐπιμένοντος ἐπὶ ταῖς προβληθείσαις πολλαῖς δυσχερείαις, ἐζητήθη παρ' αὐτοῦ προσκομισθῆναι ἀξιοπίστους μάρτυρας περὶ τῆς τῆς γυναικὸς καταστάσεως. Παρασταθέντων οὖν τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἐκείνης Κάλλιανης δύο ἱερέων, τοῦ παπᾶ Ζήσῃ δηλαδὴ καὶ τοῦ παπᾶ Ἀργύρῃ καὶ τοῦ ἐκεῖσε δομεστίκου κὺρ Γεωργίου Νίκου μετὰ καὶ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ τῆς γυναικὸς ταύτης Κυριάκου Νίκου, ὡμολόγησαν καὶ ἐμαρτύρησαν ἐνώπιον ἡμῶν, ὡς ἀληθῆ εἰσὶ πάντα τὰ παρὰ τοῦ ῥηθέντος Στασίου περὶ τῆς καταστάσεως τῆς γυναικὸς αὐτοῦ προβληθέντα καὶ ὅτι κἀκείνη ἰδίῳ αὐτῆς στόματι ἐνώπιον αὐτῶν ἐγνωμοδότησεν αὐτοθελήτως

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 12:05:16 EEST - 167.114.118.212

ἐπὶ τῇ ζητουμένῃ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς διαζεύξει, ἐξισασθεῖσα ἄλλως πως καὶ διορθωθεῖσα μετ' αὐτοῦ διὰ τὰ πρὸς κυβέρνησιν αὐτῆς. Ὅθεν καὶ ἡ ταπεινότης ἡμῶν, ἰδοῦσα τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης τοῦ ῥηθέντος καὶ πληροφορηθεῖσα καὶ παρὰ τῶν εἰρημένων μαρτύρων τὴν ἀπὸ ἰδίου στόματος τῆς γυναικὸς ἀπόφασιν, ὡς προελομένων ἀμφοτέρων τὴν ἀπ' ἀλλήλων διάζευξιν διὰ τὰς προρρηθείσας δυσχερείας, συγκαταβαίνουσα τῇ αὐτοθελήτῳ αὐτῶν αἰτήσει, ἔγνω διαζεῦξαι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων. Καὶ δὴ γράφουσα διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἀποφαίνεται, ὅπως ὁ ῥηθεὶς Στάσιος Σταμάτη καὶ ἡ ῥηθεῖσα Μαρούδα Νίκου ὑπάρχωσιν εἰς τὸ ἑξῆς διεζευγμένοι καὶ κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, μηδεμίαν ἔχοντες τοῦ λοιποῦ συνοίκησιν, ἢ γαμικὴν συνάφειαν καὶ κοινωνίαν, ἀλλὰ ξένοι ἔστωσαν ἀναμεταξύ τους, καὶ ἀλλότριοι παρὰ πάντων γνωριζέσθωσαν, ὡς διασπασθέντος ἐκκλησιαστικῶς τοῦ συνοικεσίου αὐτῶν. Παρέχει δὲ ἄδειαν τῷ ῥηθέντι Στασίῳ συζευχθῆναι ἑτέρᾳ νομίμῳ γυναικί, εἰ βουληθείη. Ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν τούτου ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον διαζευκτήριον γράμμα, καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ ἐδόθη τῷ διαληφθέντι Στασίῳ Σταμάτῃ. ͵αψϞϛᵠ [=1796], *Φευρουαρίου ιη', ἐν τῇ Κοζάνῃ.*

Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Θεόφιλος ἀποφαίνεται.

[Ἕπονται τὰ ὀνόματα δέκα μαρτύρων.]

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν, παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ μὲν ἀπόφασις Α ἐκδίδεται ὑπὸ μόνου τοῦ ἐπισκόπου, ἐν ᾧ ἐν ταῖς Β, Γ, Δ καὶ Ε ὑπὸ τῆς Συνόδου, προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου· ἐν δὲ τῇ ἀποφάσει Γ συμμετέχουν καὶ οἱ δημογέροντες. Ἡ ἀπόφ. Α ἀποκαλεῖται «*ἀρχιερατικὸν ἀπολυτικὸν γράμμα*», αἱ Β καὶ Γ «*διαζύγιον γράμμα*», αἱ δὲ Δ καὶ Ε «*διαζευκτήριον γράμμα*». Νομίζω, ὅτι οἱ διάφοροι οὗτοι ὅροι εἶναι ταυτόσημοι.

2) Ἐν τῇ ἀποφ. Γ ἡ γυνὴ εἶχε καταφύγει προηγουμένως εἰς τὸν κατῆν («*εἰς τὴν ἔξω κρίσιν*»), λύσαντα τὸν γάμον· δὲν εἶναι σαφές, διὰ τίνα λόγον ἐπιλαμβάνεται ἐκ νέου τῆς ὑποθέσεως τὸ ἐκκλ. δικαστήριον· ἐκ τῆς διατυπώσεως τῆς ἀποφάσεως φαίνεται πιθανώτερον, ὅτι αὐτεπαγγέλτως ἐπελήφθη τῆς ὑποθέσεως ὁ ἐπίσκοπος, διότι δὲν ἀναγράφεται, ὅπως εἰς τὰς λοιπὰς ἀποφάσεις, ὅτι ἐκινήθη ἀγωγή. Ἐν προκειμένῳ περιωρίσθη ὁ ἐπίσκοπος, «*κατὰ τὸ χρέος*» αὐτοῦ, εἰς νουθεσίαν ἐπίμονον («*ἅπαξ, δὶς καὶ τρὶς*») τῶν διαδίκων «*μὲ ὅλους τοὺς δυνατοὺς τρόπους*» καὶ μετ' ἐκκλησιαστικῶν ἔτι ποινῶν, ὑποβαλὼν αὐτοὺς «*ἐκκλησιαστικῇ παιδείᾳ*», ἀποτυχὼν δ' ἠναγκάσθη νὰ κηρύξῃ αὐτοὺς «*διαζευγμένους ὑπ' ἀλλήλων*», ὡς «*προδιαζευχθέντας*». Ὁ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 12:05:16 EEST - 167.114.118.212

λόγος διαζυγίου ἦτο ἐν προκειμένῳ ἀσυμφωνία χαρακτήρων (*«διὰ τὰς μεταξὺ αὐτῶν ψυχρότητας καὶ ἀλληλομαχίας»*).

3) Εἰς τὰς λοιπὰς ὅμως τέσσαρας ἀποφάσεις ὁ ζητῶν τὸ διαζύγιον καταφεύγει τὸ πρῶτον εἰς τὸ ἐκκλ. δικαστήριον, ἐν μὲν τῇ Α ἀποφάσει ἡ γυνή, εἰς δὲ τὰς Β, Δ καὶ Ε ὁ ἀνήρ. Εἰς τὰς ἀποφάσεις Α καὶ Β λόγος διαζυγίου εἶναι ἡ κακόβουλος ἐγκατάλειψις, εἰς τὴν Δ ἡ μοιχεία καὶ εἰς τὴν Ε ἀνίατος νόσος τῆς γυναικός.

4) Εἰς τὰ ἀποφάσεις Β, Γ καὶ Ε τὸ διαζύγιον ἐκδίδεται ἀμοιβαίᾳ συναινέσει.

5) Καὶ ἐπὶ τῶν πέντε ἀποφάσεων ἡ ἄδεια δευτερογαμίας δίδεται μόνον εἰς τὸν αἰτοῦντα τὴν διάζευξιν [1].

6) Ἐπὶ τῆς κακοβούλου ἐγκαταλείψεως δὲν συνάγεται μετ' ἀσφαλείας, πόσος ὁ διαδραμὼν ἀπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως χρόνος θεμελιοῖ δικαίωμα διαζεύξεως ὑπὲρ τοῦ ἐγκαταλειφθέντος· ἐν μὲν τῇ ἀποφάσει Α ὁ ἀνὴρ εἶχεν ἐγκαταλείψει «*πρὸ χρόνων ἤδη ἱκανῶν*» τὴν γυναῖκα, ἐπιπροσθέτως δὲ συνέζη μετ' ἄλλης γυναικός, μεθ' ἧς εἶχεν ἀποκτήσει καὶ τέκνα· συνεπῶς, ἐν προκειμένῳ, πλὴν τῆς ἐγκαταλείψεως, ἔχομεν καὶ λόγον διαζυγίου τὴν μοιχείαν τοῦ ἀνδρός, καίπερ μὴ ρητῶς διατυπούμενον. Ἐν τῇ ἀποφάσει Β μνημονεύεται, ὅτι ἡ γυνὴ ἀπουσιάζει τοῦ συζυγικοῦ οἴκου πλέον τοῦ ἔτους· συνεπῶς φαίνεται πιθανόν, ὅτι ἡ ἐνιαύσιος ἀπομάκρυνσις ἐκ τοῦ συζυγικοῦ οἴκου ἐχορήγει δικαίωμα διαζυγίου, τοὐλάχιστον ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός.

7) Ἡ ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου (ἀποφ. Δ καὶ Ε) μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἐνάγοντος διὰ τρίτην φορὰν ἐνώπιόν του· τοῦτο δὲ προφανῶς, ἵνα αἱ αἰτήσεις διαζυγίου ὑποβάλλωνται κατόπιν ὡρίμου σκέψεως· δὲν ἀναγράφεται ὅμως ποῖον χρονικὸν διάστημα ἔπρεπε νὰ παρέλθῃ μεταξὺ τῶν ἐμφανίσεων τούτων τοῦ ἐνάγοντος.

8) Συνήθως ἠκούοντο ἀμφότεροι οἱ διάδικοι (ἀποφ. Β, Γ, Δ), ἐξητάζοντο μάρτυρες (ἀποφ. Δ, Ε), ὑπεβάλλοντο δὲ οἱ διάδικοι εἰς ἐκκλησιαστικὰς ποινὰς (ἀποφ. Β, Γ), οἱ δὲ μάρτυρες ἠπειλοῦντο «*μετὰ φρικτῶν ἐπιτιμίων*» (ἀπόφ. Δ), ἵνα καταθέσουν τὴν ἀλήθειαν.

9) Εἰς τὰς ἀποφάσεις ταύτας διαφαίνεται σαφῶς ἡ δυσμένεια τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ διαζύγιον· ἐκτὸς τῆς ἀποφ. Δ (μοιχεία) εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις καταβάλλεται προσπάθεια νὰ σωθῇ ὁ γάμος· τοῦτο προφανῶς ὑποδηλοῦν αἱ φράσεις, ὅτι ἡ ἀγωγὴ ἐκινήθη «*μετὰ δεινοπαθείας*» (ἀπόφ. Β) ἢ «*μετὰ πολλῆς τῆς ἀθυμίας*» (ἀποφ. Δ καὶ Ε).

---

[1] Ἐν τούτοις ἐν τῇ ἀποφάσει Γ σημειοῦται, ὅτι ἐχορηγήθη, μετὰ διετίαν, ἀντίγραφον τοῦ διαζυγίου γράμματος καὶ εἰς τὴν γυναῖκα, πιθανώτατα, ἵνα ἔλθῃ αὕτη εἰς δευτέρου γάμου κοινωνίαν.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 12:05:16 EEST - 167.114.118.212

10) Ἐν τῇ ἀποφ. Ε (ἀνίατος νόσος [1] τῆς γυναικὸς ἐπὶ πενταετίαν), εἶναι προφανὴς ἡ προσπάθεια τοῦ ἐκκλ. δικαστηρίου νὰ μὴ χορηγήσῃ τὸ διαζύγιον διὰ τὸν λόγον τοῦτον, στηριζόμενον δ᾽ εἰς τὴν συγκατάθεσιν τῆς γυναικός, λύει τὸν γάμον ἀμοιβαίᾳ συναινέσει (*«τῇ αὐτοθελήτῳ αὐτῶν αἰτήσει»*).

11) Πλὴν τῆς περιπτώσεως Ε, ὅπου φαίνεται, ὅτι εἶχε ληφθῆ ἐξωδίκως πρόνοια περὶ τῶν μέσων διατροφῆς τῆς γυναικὸς (*«ἐξισασθεῖσα ἄλλως πως καὶ διορθωθεῖσα μετ᾽ αὐτοῦ διὰ τὰ πρὸς κυβέρνησιν αὐτῆς»*), τὸ ἐκκλ. δικαστήριον δὲν φαίνεται ν᾽ ἀσχολῆται περὶ τῆς μελλούσης διατροφῆς τῆς γυναικός, ὅταν ὁ ὑπαίτιος τῆς λύσεως τοῦ γάμου εἶναι ὁ ἀνὴρ (ἀπόφ. Α) ἢ ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι (ἀπόφ. Γ), οὐδ᾽ ἀσχολεῖται περὶ περιουσιακῶν ζητημάτων : προικός, προγαμιαίας δωρεᾶς κλπ.

12) Ἐκ τῶν ἀποφ. Β, Γ καὶ Ε ἀποδεικνύεται σαφῶς, ὅτι ἴσχυεν ὡς λόγος διαζυγίου ἡ ἀμοιβαία συναίνεσις (ἐν τῇ ἀποφ. Ε : *«τῇ αὐτοθελήτῳ αὐτῶν αἰτήσει»*), συνεπῶς δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ συναχθῇ τοῦτο ἐμμέσως ἐκ τοῦ *«ἀκαταλλάκτου ἀμοιβαίου μίσους»*, εἰς ὃ κατέληγεν ὁ Κ. Δυοβουνιώτης, Νομοκανονικαὶ Μελέται, Α΄ (Ἀθ. 1917), 221 – 223. Πρβλ. καὶ Ἀν. Χριστοφιλοπούλου, Ἡ ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία καὶ τὸ διαζύγιον, ἐν Ἀρχ. Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, 13 (1946) 233.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΓΚΙΝΗΣ

[1] Πρβλ. Κ. Μ. Ῥάλλη, Περὶ τῆς σωματικῆς νόσου ὡς λόγου διαζυγίου ἐν τοῖς ἐκκλ. δικαστηρίοις, ἐν Πρακτικοῖς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 6 (1931), 278 - 281.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 12:05:16 EEST - 167.114.118.212